

Beslutningsforslag nr. B 138. Fremsat den 4. april 2000 af Søren Kolstrup (EL) og Frank Aaen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om et sponseringsnævn ved offentlige forskningsinstitutioner

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte forslag om, at der etableres et uafhængigt, demokratisk nævn ved offentlige forskningsinstitutioner, som kan modtage tilskud til forskning/sponsering af forskning fra private.

Bemærkninger til forslaget

En række sager i den seneste tid – senest den såkaldte Dandy-sag – har betydet en diskussion i offentligheden om private firmaers sponsering af forskning ved offentlige institutioner. På baggrund af debatten har forskningsministeren nedsat et udvalg, der skal fremkomme med retningslinjer for, hvilke vilkår der skal indgå i en samarbejdsaftale mellem erhvervslivet og en offentligt ansat forsker.

Enhedslisten anser det for positivt, men ikke tilstrækkeligt, at der fremkommer sådanne retningslinjer. Sådanne retningslinjer vil ikke kunne forhindre pression fra en privat sponsors side i forhold til forskere, hvis konklusioner ikke passer til sponsorens forestillinger.

For at sikre en reelt uafhængig forskning er det efter forslagsstillernes opfattelse centralt at etablere afstand mellem forskere og sponsor, således at der sidder en uafhængig instans som »buffer« eller »mægler« mellem de to parter.

Private firmaer og fonde finansierer en stadig større del af dansk forskning. Private finansierer således i dag over 500 årsværk ved de videregående uddannelser eller mellem 7 og 10 pct. af de samlede forskningsressourcer.

Private firmaers betydelige finansiering af forskningen kan have vidtrækkende konsekvenser, ikke mindst inden for sundhedsvidenskab, som er det område, hvor der er størst privat interesse for sponsering.

Private firmaer og fonde finansierer i dag mellem 20 og 32 pct. af den samlede sundhedsvidenskabelige forskning på de sundhedsvidenskabelige fakulteter ved Århus, Odense og Københavns Universiteter. Dette indebærer en risiko for, at forskningen skævvrides, idet det bliver de områder, som de private firmaer og fonde ønsker udforsket, der får opmærksomheden og forskerkræfterne, mens andre områder lades i stikken.

På eksempelvis Rigshospitalet er i dag to tredjedele af al forskning finansieret udefra. Det betyder at hospitalets egen indflydelse på prioriteringen af forskningen formindskes voldsomt. Nogle sygdomme og centre får mange penge, mens andre – som måske ikke

er så prestigefyldte – mangler udstyr, mandskab og tid til forskning. Behandling prioriteres højt, mens forskning i forebyggelse kører på pumperne, oplyser Universitetsavisen i oktober 1998. Og det er vel ikke så underligt. Medicinalindustrien må nødvendigvis være mere interesseret i at finde nye behandlingsformer frem for at ofre ressourcer på forebyggelse, som kan underminere salget af medicin.

For at sikre afstand mellem den enkelte forsker og en privat sponsor samt ikke mindst for, at den samfundsmæssige forskningsprioritering ikke skævvrides af privat sponsering, foreslår Enhedslisten, at der oprettes et nævn på det enkelte fakultet, som modtager og formidler tilskud/sponsering fra private firmaer.

Nævnet skal sammensættes af repræsentanter fra ansatte og studerende på fakulteterne samt udefrakommende repræsentanter, der repræsenterer den forskningsmæssige ekspertise uden at være knyttet til den pågældende institution.

Nævnet skal sikre :

- Åbenhed både i relation til studerende, forskerkolleger og offentlighed.
- Fri publiceringsret uden bindinger af nogen art.
- At de tilkomne midler fordeles i overensstemmelse med forskningsinstitutionens og samfundets prioriteringer som vedtaget af de kompetente organer og den enkelte forsker. Nævnet er således forpligtet til at indhente ansøgninger fra de prioriterede områder og på denne baggrund uddele midler. Først når de prioriterede områder efter nævnets skøn er blevet opfyldt, kan det eventuelt overvejes at udbyde midler til et givet emne i overensstemmelse med sponsors ønske, hvis dette ønske vel at mærke ikke står i modsætning til forskningsinstitutionens langsigtede strategi. I dette arbejde er det vigtigt at fastholde forskningsinstitutionens langsigtede forskningsstrategier, så de sponserede midler ikke bidrager til en svingende forskningspolitisk kurs.
- At der udarbejdes en årlig rapport – et element i forskningsinstitutionens årsberetning – som dokumenterer, at de indkomne midler er anvendt i overensstemmelse med forskningsinstitutionens og

samfundets prioriteringer. Denne rapport kan på anfordring fra studerende og pressen gøres til genstand for en årlig høring.

Forslaget indebærer, at der ikke etableres direkte kontakt mellem en forsker og sponsor i tildelingsfasen. Nævnet skal således være en »buffer«, der modvirker ensidig fokusering på virksomhedsspecifik forskning. De private sponsorer skal have mulighed for at komme til orde med navns nævnelser og angivelse af størrelsen på det donerede beløb i alle relevante publikationssammenhænge.

Da der imidlertid kan være behov for kontakt mellem en forskningsinstitution og det omgivende samfund (som jo er et langt videre begreb end nogle enkeltstående tilfældige kapitalinteresser), skal Enhedslisten foreslå, at der i tilknytning til en forskningsinstitution afholdes høringer og work-shops, hvor forskningsinstitutionen og det omgivende samfund mødes. På denne baggrund kan der etableres et bredt sammensat rådgivende repræsentantskab bestående af repræsentanter fra fagforeninger, bevægelser, kommuner m.v.

Skriftlig fremsættelse

Søren Kolstrup (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om et sponseringsnævn ved offentlige forskningsinstitutioner.
(Beslutningsforslag nr. B 138).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.